

The Origins of Current Political Divisions in the United States: Five Policy Areas from the Obama-Trump Eras to the Present

Article Submission Date:
22.07.2025
Accepted: 26.08.2025

Oğuzhan Manioğlu^a

Abstract

Presidential terms in American politics reflect not only individual leadership differences but also the ideological polarization of the country. The terms of Barack Obama (2009–2017) and Donald Trump (2017–2021) are two periods in which this tension was most clearly observed. The aim of this study is to compare the Obama and Trump administrations in five key policy areas (minority rights, economic policies, social welfare programs, Islamophobia, and the role of religion in social and political life). The scope of the research includes the strategies implemented in the areas of domestic policy, economy, immigration, social rights, and foreign policy during the periods in question. The significance of this study lies in revealing how Democratic and Republican ideologies translate into different policy preferences and how this contributes to structural polarization in American politics. The findings show that partisan identities and cultural values are decisive factors in the policy-making process. Methodologically, the study is based on a comparative politics approach and qualitative document analysis methods.

Keywords: *The US, US Politics, Obama Era, Trump Era, Political Division.*

^a Research Assistant, Istanbul Kent University, oguzhan.manioglu@kent.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9475-2307

ABD’de Güncel Politik Bölünmelerin Kökeni: Obama-Trump Dönemlerinden Bugüne Beş Politika Alanı

Özet

Amerikan siyasetinde başkanlık dönemleri, yalnızca bireysel liderlik farklılıklarını değil, aynı zamanda ülkenin ideolojik kutuplaşmasını da yansıtmaktadır. Özellikle Barack Obama (2009-2017) ve Donald Trump (2017-2021) dönemleri, bu gerilimin en belirgin şekilde gözlemlendiği iki dönemdir. Bu çalışmanın amacı, Obama ve Trump yönetimlerini beş temel politika alanı (Azınlık hakları, ekonomi politikaları, sosyal devlet uygulamaları, İslamofobi, dinin toplumsal ve siyasal yaşamdaki yeri) üzerinden karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmanın kapsamı, söz konusu dönemlerde iç politika, ekonomi, göç, sosyal haklar ve dış politika alanlarında yürütülen stratejileri içermektedir. Çalışmanın önemi, Demokrat ve Cumhuriyetçi ideolojilerin farklı politik tercihlere nasıl dönüştüğünü ve bunun Amerikan siyasetinde yapısal kutuplaşmaya nasıl katkıda bulunduğunu ortaya koymasında yatmaktadır. Bulgular, partizan kimliklerin ve kültürel değerlerin, politika yapım sürecinde belirleyici faktörler olduğunu göstermektedir. Metodolojik olarak çalışma, karşılaştırmalı siyaset yaklaşımı ve nitel doküman analizi yöntemlerine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *ABD, ABD Siyaseti, Obama Dönemi, Trump Dönemi, Politik Bölünme.*

Giriş

Siyasal kutuplaşma, 21. yüzyıl Amerikan demokrasisinin en belirleyici sosyopolitik dinamiklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle son yirmi yılda, partizan kimliklerin yalnızca seçim tercihlerini değil, bireylerin toplumsal aidiyetlerini, ekonomik beklentilerini ve kültürel değerlerini de şekillendiren bir unsur haline geldiği gözlemlenmektedir (Pew Research Center, 2014; Mason, 2018). Kutuplaşmanın kökenleri, Soğuk Savaş sonrası dönemde partilerin ideolojik yeniden konumlanmasına ve medyanın artan etkisine kadar uzansa da, 2000’li yıllarla birlikte bu süreç daha da hızlanmıştır. 11 Eylül saldırıları, 2008 ekonomik krizi, göç dalgaları ve kimlik politikalarının yükselişi gibi kritik dönemeçler, ABD’deki siyasi ayrışmayı derinleştirmiştir.

Bu bağlamda Barack Obama ve Donald Trump yönetimleri, Amerikan siyasetindeki kutuplaşmanın zirveye ulaştığı iki farklı dönemi temsil etmektedir. Obama’nın (2009-2017) çoğulculuk, sosyal adalet ve devlet destekli refah politikalarıyla şekillenen yaklaşımı, Trump’ın (2017-2021) milliyetçi söylemleri, göçmen karşıtı politikaları ve serbest piyasa odaklı ekonomik anlayışıyla keskin bir karşıtlık oluşturmuştur. Bu ideolojik farklılıklar yalnızca siyasi söylemler düzeyinde kalmamış; toplumsal yaşam, ekonomik eşitsizlikler ve kimlik politikaları üzerinde dönüştürücü bir etki yaratmıştır.

Bu çalışma, iki yönetimi beş temel politika (azınlık hakları, ekonomi politikaları, sosyal devlet uygulamaları, İslamofobi, dinin toplumsal ve siyasal yaşamdaki yeri) ekseninde karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu kategoriler, yalnızca başkanların bireysel tercihlerini değil, aynı zamanda Amerikan toplumundaki derin kimliksel, sınıfsal ve kültürel bölünmeleri de yansıtmaktadır (Tesler, 2016). Örneğin, Obama döneminde genişletilen sağlık reformları (ACA) ve azınlık haklarına yönelik adımlar, Trump yönetiminde yerini göçmen karşıtı politikalar ve vergi indirimleri

gibi neoliberal uygulamalara bırakmıştır. Bu radikal değişim, partizan kimliğin bireylerin gündelik yaşamlarını nasıl şekillendirdiğine dair çarpıcı bir örnek oluşturmaktadır (Mason, 2018).

Çalışmanın argümanı, söz konusu politikaların geçici siyasi tercihlerden ziyade, ABD'nin yapısal kutuplaşmasının bir sonucu olduğudur. Dolayısıyla bu araştırma, günümüz Amerikan siyasetindeki ayrışmaların tarihsel ve toplumsal kökenlerine ışık tutmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda hipotez, Obama ve Trump yönetimlerinin politika tercihleri arasındaki belirgin farkların yalnızca ideolojik yönelimlerden değil, aynı zamanda Amerikan toplumunda giderek derinleşen yapısal kutuplaşmanın siyasi tezahürlerinden kaynaklandığıdır. Ayrıca, beş politika ekseninde gözlemlenen kırılmaların, kutuplaşmanın yalnızca siyasi elitler düzeyinde değil, tabanda da kurumsallaştığını ortaya koyması beklenmektedir.

Metodoloji

Bu çalışma, karşılaştırmalı siyaset yaklaşımına dayanmaktadır. Araştırma kapsamında Obama (2009–2017) ve Trump (2017–2021) dönemleri, azınlık hakları, ekonomi politikaları, sosyal devlet uygulamaları, İslamofobi ve dinin toplumsal-siyasal yaşamdaki yeri olmak üzere beş politika alanı üzerinden incelenmiştir.

Yöntem olarak nitel doküman analizi benimsenmiş; başkanlık konuşmaları, resmî belgeler, yasa ve düzenlemeler ile ilgili raporlar değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım sayesinde, iki dönem arasındaki benzerlikler ve farklılıklar sistematik biçimde ortaya konmuş; politikaların içerik ve uygulama biçimleri derinlemesine analiz edilmiştir. Ayrıca, tarihsel bağlam da dikkate alınarak 11 Eylül sonrası güvenlik paradigması, 2008 ekonomik krizi, göç dalgaları ve kimlik tartışmaları analizin tamamlayıcı unsurları olarak ele alınmıştır.

Bu metodolojik çerçeve, yalnızca dönemsel politikaları karşılaştırmakla kalmamış; aynı zamanda siyasal kutuplaşmayı besleyen toplumsal ve ideolojik dinamiklerin daha net bir biçimde görünür olmasını sağlamıştır.

Literatür Taraması

Amerikan siyasetinde kutuplaşma, 21. yüzyılın en belirgin sosyopolitik olgularından biri olarak akademik ilginin odağında yer almıştır. Yapılan çalışmalar, partizan kimliklerin yalnızca seçim tercihlerini değil, toplumsal aidiyetleri, kültürel değerleri ve gündelik yaşam pratiklerini de şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Obama dönemi üzerine odaklanan literatür, sosyal devlet uygulamalarının genişletilmesi ve azınlık haklarının desteklenmesinin liberal değerlerin kurumsallaşmasına katkı sağladığını vurgulamaktadır. Trump dönemi çalışmaları ise göçmen karşıtı politikalar, İslamofobi ve milliyetçi söylemlerin siyasal ve toplumsal kutuplaşmayı derinleştirdiğini göstermektedir.

Mevcut araştırmalar çoğunlukla tekil politika alanlarına odaklanmış olup, dönemler arası bütüncül bir karşılaştırmaya daha az yer vermektedir. Bu makale ise beş temel politika alanı üzerinden Obama ve Trump yönetimlerini birlikte değerlendirerek, kutuplaşmanın yapısal kökenlerine ilişkin bütüncül bir analiz sunmayı amaçlamaktadır.

Literatürde medyanın kutuplaşmayı derinleştiren bir faktör olarak oynadığı rol sıklıkla vurgulanmaktadır. Özellikle kablolu televizyon kanalları (Fox News, CNN, MSNBC) ve dijital medya platformları, seçmenleri ideolojik yankı odalarına yönlendirerek kutuplaşmayı beslemektedir (Sunstein, 2009; Prior, 2013). Sosyal medyanın algoritmik yapısı, kullanıcıların benzer görüşlerle karşılaşmasını artırarak partizan kimliklerin sertleşmesine yol açmıştır (Tucker vd., 2018). Bu durum, yalnızca siyasi liderlerin söylemlerinin yayılımını hızlandırmakla kalmamış, aynı zamanda tabandaki ayrışmaları da kurumsallaştırmıştır. Dolayısıyla medya, Obama ve Trump

dönemlerinde izlenen politikaların toplumsal yankısını şekillendiren en önemli araçlardan biri haline gelmiştir.

Azınlık Hakları

İnsan haklarının korunması ulus devlet seviyesinde ele alınması gereken bir konudur (Özer, 2018, ss. 351-352). Barack Obama döneminde (2009-2017), azınlık hakları konusunda önemli adımlar atılmıştır. Obama, 7 Kasım 2012'de yaptığı konuşmada; "Amerika'daki etnik çeşitlilik onu diğer devletlerden ayırmakta ve bu etnik zenginlik ülkeyi bir arada tutmaktadır" (Empowerment Through Diversity, t.y.) ifadesini kullanmıştır. 2011 yılında imzaladığı İcra Emri (Executive Order 13583, t.y.) ile federal işgücünde çeşitliliği teşvik etmiştir.

Buna karşılık Donald Trump döneminde (2017-2021) basın özgürlüğüne yönelik tehditler artmış, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği 2017'de bu durumu eleştirmiştir (Cobus, 2020). Müslümanlara yönelik seyahat yasağı kararnamesi, BM uzmanları tarafından "ABD'nin insan hakları yükümlülüklerini ihlal etmektedir" şeklinde değerlendirilmiştir. Engelli muhabir Serge Kovalski'yi alaya alması ve Sıfır Tolerans Politikası kapsamında göçmen çocukların ailelerinden ayrılması (Esen & Türk, 2018) önemli eleştirilere neden olmuştur. Trump'ın "ABD bir göçmen kampı olmayacak" (Gambino & Lartey, 2018) açıklaması, göçmen karşıtı politikalarını yansıtmaktadır.

Bu iki dönem arasındaki farklılıklar, Amerikan siyasetindeki derin kutuplaşmanın yansımasıdır. Obama'nın çoğulcu ve kapsayıcı yaklaşımı ile Trump'ın dışlayıcı politikaları, azınlık hakları konusunda iki farklı vizyonu temsil etmektedir.

Ekonomi Politikaları

Demokrat Parti, ekonomi politikalarını "herkesin bir ailesini geçindirecek ve onurlu bir hayat sürececek gelire sahip olduğu, tam istihdam hedefli bir ekonomi" oluşturma yönündeki kararlılığıyla

tanımlamaktadır (Jobs and the Economy). Parti, ekonomik büyümeden tüm vatandaşların toplumsal statü fark etmeksizin yararlanması gerektiğine inanmaktadır. Bu doğrultuda altyapı yatırımları, temiz enerji teknolojilerine destek ve istihdam yaratıcı adımlar öncelikli politika alanları arasında yer almaktadır.

Demokrat Başkan Barack Obama, 2009 yılında Küresel Ekonomik Kriz'in (Great Recession) etkileriyle derin bir durgunluk yaşayan ABD ekonomisinin başına geçmiştir. Finans kuruluşlarının çöküşüyle birlikte milyonlarca kişi işsiz ve evsiz kalmış; Obama bu krize çözüm üretme amacıyla Ekonomiye Canlandırma Programı'nı hayata geçirmiştir (Amadeo, 2020). Bu çerçevede, George W. Bush döneminde başlatılan banka ve otomotiv sektörüne yönelik kurtarma planları devam ettirilmiş, 2009'da çıkarılan Amerikan Kurtarma ve Yeniden Yatırım Yasası ile ek harcamalar, vergi indirimleri ve teşvik paketleri uygulanarak yeni istihdam olanakları sağlanmıştır.

Obama yönetimi, aynı zamanda sağlık sisteminde de kapsamlı bir reform gerçekleştirmiştir. 2010'da çıkarılan Hasta Koruma ve Ekonomik Bakım Yasası ile sağlık sigortasının kapsayıcılığı artırılmıştır. Büyük Durgunluk'un etkilerini azaltmak için uygulanan politikaların bir sonucu olarak Medicare ve Medicaid gibi sosyal sağlık programlarına yapılan harcamalar artmış, bu durum ise federal bütçede açıkların büyümesine neden olmuştur (Amadeo, 2020; Davis, 2020).

Finansal sistemdeki istikrarı sağlamak amacıyla, Obama yönetimi Dodd-Frank Wall Street Reformu ve Tüketiciyi Koruma Yasası'nı (2010) yürürlüğe koymuş ve bu sayede büyük bankaların kamu kaynaklarıyla kurtarılmasını engelleyecek düzenlemeler getirmiştir. Yasa kapsamında türev piyasaları, riskli işlemler ve üst düzey yöneticilere verilen primler sıkı denetime alınmıştır. Bu reformlar, Amerikan finans sisteminin daha şeffaf ve denetlenebilir bir yapıya kavuşmasını sağlamıştır.

Obama ayrıca gelir eşitsizliği ile mücadeleye de odaklanmış, 2012 yılında Amerikan Vergi Mükellefleri Yardım Yasası'nı imzalayarak yüksek gelir gruplarına Bush döneminde tanınan vergi indirimlerini sona erdirmiştir (Casselmann, 2016). Enerji alanında ise Obama, dışa bağımlılığı azaltma hedefiyle yerli petrol üretimini artırmış ve 2008 itibarıyla hidrolik çatlatma ile yatay sondaj tekniklerinin kullanımı yaygınlaşmıştır.

Ticaret politikalarında ise birçok ülke ile serbest ticaret anlaşmalar yapılmış; ancak Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) Kongre'den geçmemiştir. Vergi reformları kapsamında ise sermaye gelirlerine yönelik vergilerin artırılması ve yurt dışı gelirlerin daha sıkı denetim altına alınması hedeflenmiş, ancak bu reformların çoğu sınırlı ölçüde hayata geçirilmiştir (Historical Background and Development of Social Security, t.y.).

Cumhuriyetçi Parti ise Donald Trump döneminde ekonomi politikalarını büyüme, milliyetçilik ve vergi indirimi ekseninde şekillendirmiştir. Trump yönetimi, ABD ekonomisinin yeniden canlandığını, borsanın rekor seviyelere ulaştığını ve iş piyasasının genişlediğini savunmuştur (Economy & Jobs, t.y.). İş gücüne yönelik politikalar kapsamında çıraklık programları ve iş başında eğitim uygulamaları yaygınlaştırılmıştır.

Trump'ın "Önce Amerika" (America First) yaklaşımı özellikle enerji politikalarında belirgin hale gelmiştir. 1 Haziran 2017'de Paris İklim Anlaşması'ndan çekilerek küresel iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir geri adım atılmıştır. Trump ayrıca İklim Eylem Planı'nı ve su kaynakları koruma düzenlemelerini iptal etmiş, Temiz Güç Planı'nı yürürlükten kaldırarak karbon emisyon sınırlarını gevşetmiştir. Bu politikalar, "temiz kömür" enerji vizyonunun bir parçası olarak sunulmuştur. Ayrıca 2018'de yakıt verimliliği hedefleri düşürülmüş, bu da sera gazı salımında artışa neden olmuştur (Amadeo, 2020).

Ticaret politikalarında ise Trump, merkantilist bir yaklaşım benimseyerek Amerikan sanayisini dış rekabete karşı korumayı ve ticaret açığını azaltmayı amaçlamıştır (Amadeo, 2020). Güney Kore ile olan ticaret anlaşmasının iptal edilmesi yönünde adımlar atılmış, NAFTA ise yeniden müzakereye açılmıştır (Wingrove & Mayeda, 2017). Çin ile olan ekonomik ilişkilerde karşılıklı tarife uygulamaları ile başlayan gerilim, sınırlı ölçüde yapılan tavizlerle hafifletilmiştir. Ancak bu süreçte ticaret savaşı riski gündeme gelmiştir. Öte yandan, Trump yönetimi İran Nükleer Anlaşması'ndan da çekilerek (DiChristopher, 2018) uluslararası ekonomik ve diplomatik dengeleri yeniden şekillendirmiştir.

Sağlık politikalarında Başkan Trump, Obamacare'i zayıflatmak ve sigorta maliyetlerini azaltmak amacıyla bir dizi önlem almıştır. Sigorta şirketlerine yapılan geri ödemeler durdurulmuş, bireysel sigorta zorunluluğuna ilişkin cezalar kaldırılmış ve Medicaid'e çalışma şartı getirilmiştir (Armour, 2019). 4 Mayıs 2018'de açıklanan Önce Amerikan Hastaları Planı ile ilaç fiyatlarının şeffaflaştırılması ve düşürülmesi hedeflenmiştir.

Trump'ın 2016 kampanyasında öne çıkan vaatlerinden biri olan ulusal borcun sekiz yıl içinde sıfırlanması ise gerçekleşmemiştir. İlk başta ekonomide %6 büyüme hedefi konulsa da, bu oran daha sonra %2–3 aralığına revize edilmiştir. Trump, sosyal medya ve mitingler aracılığıyla seçim kampanya maliyetlerini azaltmayı hedeflemiş, ancak göreve geldikten sonra federal borçta düzenli bir artış gözlemlenmiştir. Özellikle COVID-19 pandemisi sonrası ekonomik görünüm, Trump yönetiminin başarısına yönelik değerlendirmeleri tartışmalı hale getirmiştir (Amadeo, 2020).

Sosyal Devlet Uygulamaları

Demokrat Parti, sosyal devlet anlayışında liberal bir çizgide ilerleyerek toplumsal eşitliği ve fırsat eşitliğini temel alan politikaları desteklemektedir. Bu doğrultuda LGBT+ hakları, etnik ve ırksal azınlıkların korunması, oy hakkı, ırksal eşitlik ve benzeri

hak temelli alanlarda ilerici politikalar benimsenmektedir. Parti, ayrımcılığı ilk kez hukuken yasaklayan 1964 tarihli Sivil Haklar Yasası'nın savunucusu olmuş ve bu yasa doğrultusunda geliştirilen sosyal politikaları desteklemiştir.

Seçim süreçlerinde şeffaflığı önceleyen Demokratlar, 1965 tarihli Oy Hakları Yasası'nı güçlü biçimde destekleyerek ırksal temelli oylama ayrımcılığına karşı duruş sergilemektedir. Kadınların kürtaj hakkı konusunda ise bu hakkı yasal ve bireysel bir özgürlük alanı olarak görmektedirler. Ancak bu konuda, kimi bireyler arasında kürtajın "yaşam hakkına müdahale" olduğu görüşü de Demokrat seçmen kitlesinde yer bulmaktadır.

ABD'de sosyal devlet politikalarının önemli bir boyutu da göçmenlere yönelik yaklaşımlardır. Demokratlar, göçmenlerin vatandaşlığa geçişlerini kolaylaştıracak yasal reformları savunmakta ve eşit fırsatlara erişimlerini desteklemektedir. Bu bağlamda, 2013 yılında kabul edilen Sınır Güvenliği, Ekonomik Fırsat ve Göç Modernizasyonu Yasası, partinin göçmen hakları konusundaki reformist yaklaşımını yansıtmaktadır.

LGBT+ topluluğuna yönelik hakların genişletilmesi de Demokrat Parti'nin öncelikli sosyal politikaları arasındadır. Özellikle eşcinsel evlilik konusunda kamuoyu desteği büyük ölçüde Demokrat çevrelerden gelmiştir. Ayrıca nefret suçları yasalarının kapsamının genişletilmesi ve iş yaşamında LGBT bireylere karşı ayrımcılığın önlenmesine yönelik yasal girişimler de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Ordudaki eşcinsel bireylerin varlığına yönelik olarak Demokrat Başkan Bill Clinton döneminde yürürlüğe giren ve askerlerin cinsel yönelimlerini açıklamalarını engelleyen "Don't Ask, Don't Tell" (DADT) politikası, 2011 yılında Başkan Barack Obama tarafından kaldırılmıştır (Don't Ask, Don't Tell, 2019; Holan, 2011). Obama, 2012 yılında eşcinsel evliliği desteklediğini açıkça beyan eden ilk ABD başkanıdır (MacAskill & Gabbatt, 2012).

Gelir eşitsizliği hususunda Demokratlar, bu durumun sadece bireyler için değil aynı zamanda ekonominin genel dengesi açısından da tehdit oluşturduğunu savunmaktadır. Her ne kadar orta sınıfın güçlendirilmesi yönünde çeşitli girişimlerde bulunulmuş olsa da Obama döneminde gelir adaletsizliği oranları yüksek seviyelere ulaşmıştır (Casselmann, 2016). Bununla birlikte, Obama yönetiminde LGBT bireylere yönelik yasal eşitlik sağlanmış, göçmenlik sisteminde reformlar yapılmış, engelli bireyler için çalışma alanları artırılmış ve gençlik şiddetiyle mücadele kapsamında çeşitli programlar hayata geçirilmiştir (Department of Justice, 2014). Silah şiddetini azaltmak için arka plan kontrollerinin sıkılaştırılması ve ruhsat zorunluluğu gibi önlemler alınmış; evsizlikle mücadeleye yönelik yerel programlar geliştirilmiş, kıdemli bireylerin hizmetlere erişimi iyileştirilmiş ve genel olarak yoksulluk oranlarında düşüş sağlanmıştır.

Cumhuriyetçi Parti'nin sosyal devlet anlayışı ise muhafazakâr bir zemine oturmaktadır. Parti içindeki farklı eğilimlere karşın, genel hatlarıyla geleneksel aile yapısını ve bireysel özgürlükleri önceleyen bir ideolojiye sahiptir. Cumhuriyetçiler, kürtaj, eşcinsel evlilik ve esrar kullanımı gibi konularda genellikle kısıtlayıcı bir tutum benimsemektedir. Özellikle kürtaj konusunda, 2012 yılı itibarıyla parti programında herhangi bir istisna tanımadan kürtaja karşı çıkmıştır.

Silahlanma hakkı, Cumhuriyetçi Parti'nin bireysel özgürlük anlayışının temel taşlarından biridir. Bu hak, bireyin kendini ve ailesini koruma özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmekte ve sınırlamalara karşı çıkmaktadır. Göçmenlik konusunda ise parti, göçü bir güvenlik sorunu olarak ele almakta; yasa dışı göçün uyuşturucu, kaçakçılık ve suç oranlarını artırdığı görüşünü savunmaktadır. Bu yaklaşım, Demokratların vatandaşlığa geçişi kolaylaştıran politikalarının tam tersi bir pozisyona işaret etmektedir. Özellikle Başkan Donald Trump, göçmenleri nitelikli olanlar

haricinde tehdit unsuru olarak görmüş ve bu çerçevede sert sınır politikaları izlemiştir.

LGBT+ hakları konusunda Cumhuriyetçi Parti'nin genel yaklaşımı daha mesafeli olmakla birlikte, Donald Trump başkanlığı sürecinde bu alanda bazı farklı tutumlar sergilenmiştir. Trump, Onur Ayı'nı tanıyan ilk Cumhuriyetçi başkan olmuş ve ayrımcılıkla mücadeleye yönelik bazı yasal düzenlemelere destek vermiştir. Matthew Shepard Nefret Suçları Yasası'nın uygulanmasına da destek verdiğini belirtmiş; ancak başkan seçildikten sonra federal kurumların web sitelerinden LGBT ibarelerinin kaldırılması gibi uygulamalarla önceki söylemleriyle çelişmiştir.

İnsan hakları ve azınlık hakları konusunda Trump yönetimi döneminde çeşitli ihlallerin yaşandığına yönelik eleştiriler mevcuttur. Örneğin, Müslüman ülkelerden gelen yolculara yönelik seyahat yasakları, çocuk yaşta bireylerin yetişkin gibi yargılanması, siyahi vatandaşlara yönelik yapısal ayrımcılık iddiaları bu bağlamda sıklıkla gündeme gelmiştir. Cumhuriyetçilerin sağlık ve eğitim gibi alanlarda devlet müdahalesine mesafeli yaklaşımı, sosyal devletin kapsamını Demokratlara kıyasla daha dar tutmalarına neden olmaktadır. Buna karşın Demokratlar, sosyal devlet uygulamalarını daha kapsayıcı biçimde ele almakta ve devletin sosyal sorumluluklarını genişletmeyi hedeflemektedir.

İslâmofobi

İslamofobi, genellikle “Müslüman bireylere ve İslam dinine yönelik korku, önyargı ve düşmanlık içeren tutumlar bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Bu tür bir algı, toplum içerisinde Müslümanlara karşı ayrımcılık yapılmasına ve bu bireylerin toplumsal dışlanmayla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. İslam karşıtı politikaların, aynı zamanda ırkçılık kategorisi içerisinde değerlendirilmesi mümkündür. Bu durum, özellikle ABD gibi çokkültürlü yapıya sahip ülkelerde daha belirgin hale gelmektedir.

Demokrat Parti'den Başkan seçilen Barack Obama'nın dahi, babasının Müslüman kökenli olması ve taşıdığı "Hussein" ismi nedeniyle Cumhuriyetçi çevrelerden yoğun eleştirilere ve şüpheci yaklaşımlara maruz kaldığı görülmektedir. Obama'nın 2 Şubat 2016 tarihinde gerçekleştirdiği ve ABD tarihinde bir başkan tarafından yapılan ilk cami ziyareti olan Baltimore İslam Toplumu Camii gezisi (Fritze & Duncan, 2016), İslamofobiye karşı verilen sembolik bir yanıt olarak yorumlanmıştır. Bu ziyaret, Amerikan-İslam Konseyi Basın Sözcüsü İbrahim Hooper tarafından "ABD'de artan İslamofobiye yönelik bir karşı duruş" olarak değerlendirilmiş ve Başkan'ın bu ziyareti ile güçlü bir mesaj verdiği belirtilmiştir (Obama ilk cami ziyaretini Baltimore İslam Toplumu Camisi'ne yapacak 2016). Benzer şekilde, Baltimore İslam Toplumu Başkan Yardımcısı Muhammed Cemil de, Obama'nın doğru bir üslup kullanarak ve topluma güçlü mesajlar ileterek yönetimin İslam karşıtı eğilimlere mesafesini açık biçimde gösterdiğini vurgulamıştır.

Söz konusu ziyaret esnasında, basına kapalı bir toplantı gerçekleştiren Obama, Amerikalı Müslümanların yaşadığı sorunları dinlemiş ve yaptığı konuşmada Müslümanların ABD toplumunun ayrılmaz bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, Müslümanlara yönelik bağnazlığa karşı olduğunu vurgulamış, terör örgütlerinin Müslüman kimliğini istismar ettiğini belirterek güçlü bir karşı duruş sergilemiştir. Obama, Amerikalıların Müslümanları yeterince tanımadığını, onların isimleriyle daha çok medya aracılığıyla, özellikle de terör eylemleri bağlamında karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda, 11 Eylül saldırıları ile Fransa'daki terör eylemleri sonrasında gelişen siyasi retoriğin ABD'nin demokratik değerleriyle bağdaşmadığını belirtmiş ve konuşmasının bazı bölümlerinde Kur'an ayetlerine ve hadislere atıfta bulunmuştur ('Obama'nın cami ziyareti, İslam karşıtı retoriği çürütüyor' 2016).

Obama'nın cami ziyareti ve bu bağlamda yaptığı açıklamalar, 11 Eylül saldırılarının hemen ardından Başkan George W. Bush'un

Washington'daki İslam Kültür Merkezi'ni ziyaretini andıran bir sembolik değer taşımaktadır. Obama, özellikle hoşgörü, eşitlik ve birlik mesajları vermiş; ABD'deki Müslümanlara yönelik önyargıların kırılmasının önemini vurgulamıştır. Bu yaklaşım, Demokrat Parti'nin sosyal politikalarında sıklıkla dile getirdiği fırsat eşitliği ve ayrımcılık karşıtı söylemin bir uzantısı olarak değerlendirilebilir.

Diğer yandan, Cumhuriyetçi Başkan Donald Trump'ın göçmen politikaları ve azınlık gruplarına dair görüşleri, İslamofobik eğilimleri güçlendiren bir siyasal zemin yaratmıştır. Trump, başkanlık görevine başladığı ilk günden itibaren, Meksika sınırına duvar inşa etme planı gibi sert göç politikalarının yanı sıra, Müslüman çoğunluklu ülkelerden gelen bireylerin ülkeye girişini yasaklamayı da gündeme taşımıştır (Ulutaş, 2017). 2016 yılında Anderson Cooper'a verdiği bir röportajda, "İslam bizden nefret ediyor" (Schleifer, 2016) şeklindeki ifadesi, Trump yönetiminin İslamofobiye yönelik sistematik bir yaklaşım geliştireceğinin habercisi olmuştur.

Trump'ın seçim kampanyası döneminde dile getirdiği "Müslümanların ABD'ye girişinin tamamen yasaklanması" (Hilal, 2017) vaadi, kısa sürede uygulamaya geçirilmiş; Irak, Suriye, İran, Libya, Somali, Sudan ve Yemen gibi ülkelere gelen bireylerin ABD'ye girişleri yasaklanmıştır (Lister, 2017). Yasağın ikinci aşamasında Irak listeden çıkarılmış; üçüncü aşamada ise Venezuela ve Kuzey Kore listeye dahil edilerek bu politikaların yalnızca Müslümanlara yönelik olmadığı yönünde bir görüntü oluşturulmak istenmiştir (Gerstein & Lin, 2018).

Trump yönetimi ayrıca, aşırıcılıkla mücadele konseptini "radikal İslami terörizmle mücadele" olarak yeniden tanımlamış; bu yaklaşım Müslümanları doğrudan bir tehdit unsuru olarak konumlandırmıştır. Bu süreçte sadece bireyler değil, İslam hukuku da (şeriat) radikalizmle ilişkilendirilerek zarar görmüştür. İç

politikadaki söylemler kadar, dış politikadaki müdahaleler de Müslüman coğrafyaları hedef almıştır. Irak, Afganistan ve Pakistan'da teröre karşı yürütülen askeri operasyonlarda yüz binlerce insan yaşamını yitirmiş, binlercesi işkenceye maruz kalmış veya göçe zorlanmıştır. Ebu Gureyb Cezaevi'nde yaşanan işkenceler bu durumun sembolü haline gelmiştir (Hall, 2019). Ayrıca Guantanamo Askeri Üssü'nde Müslümanların, terörle ilişkili oldukları iddiasıyla alıkonularak sistematik işkencelere maruz kaldığı bilinmektedir.

Tüm bu uygulamalar, yalnızca toplumsal kutuplaşmayı artırmakla kalmamış; aynı zamanda radikalleşmenin yeni biçimlerinin oluşmasına da zemin hazırlamıştır. Trump döneminde İslamofobi, bireysel önyargıların ötesinde kurumsallaşmış bir siyasal söylem ve politika haline gelmiş; bu süreçte atılan adımlar, radikal eğilimleri bertaraf etmekten çok, yeni radikalleşmelerin önünü açmıştır.

Dinin Toplumsal ve Siyasal Yaşamdaki Yeri

Amerikan Anayasası'nda yapılan "İlk Değişiklik" (First Amendment), kilise ile devleti birbirinden ayırmış ve dinin siyasal alandan uzak tutulmasını amaçlamıştır. Ancak bu anayasal düzenleme her ne kadar teoride laiklik ilkesine dayansa da, pratikte dinin siyasetten tamamen yalıtılması mümkün olmamıştır. Din, etkili bir toplumsal kurum olarak hem Amerikan siyasi kültürünün oluşumunda hem de sivil toplum yapısının şekillenmesinde belirleyici bir rol üstlenmiştir. Ayrıca, ABD'nin iç ve dış politikasında dini referansların etkisi açık şekilde gözlemlenmektedir. Anayasa'nın ilgili maddesi, Amerikan hükümetinin herhangi bir dini destekleyen ya da dini uygulamaları sınırlayan yasalar yapmasını açıkça yasaklamaktadır (İmga, 2010, s. 170). Bu düzenlemeyle dinin kamu alanından dışlanması ve böylece siyasetin dini etkilerden korunması hedeflenmiştir. Ancak yaratıcıya olan inancın toplumsal düzeyde oldukça güçlü olduğu bir toplumda, dinle ilgili düzenlemelerin siyasi ve toplumsal yansımalarından

tamamen muaf olması neredeyse imkânsızdır. Bu da din ile siyasetin hem yönetim kademelerinde hem de halk düzeyinde iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır.

ABD'nin siyasi geleneği, Avrupa kıtasıyla kıyaslandığında daha sınırlı bir tarihsel derinliğe sahiptir. Avrupa, siyasi geleneğini Hristiyanlıkla birlikte Yunan, Roma, Helenistik kültürler ile Rönesans, Reform ve Aydınlanma hareketlerinden besleyerek inşa etmiştir. Buna karşılık, Amerika'nın siyasi düşünce birikimi, daha çok kurucu babaların entelektüel arka planına ve Püritenlerin (The Puritans, 2019) dini mirasına dayanmaktadır (Çaha, 2008, s. 142-143). Bu eksikliği telafi etme amacıyla din, kamusal alanda daha fazla görünür kılınmış ve siyasetin şekillenmesinde etkin bir unsur haline gelmiştir. Örneğin, 1850'li yıllarda Alexis de Tocqueville, Amerikan demokrasisinin inşa sürecinde dini grupların temel dinamiklerden biri olduğunu savunmuştur (Çaha, 2008, s. 92). Özellikle Püritenler, nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmuş ve öğretilerinde yer alan sözleşme teolojisi, insanın günahkârlığı vurgusu ve "seçilmiş halk" anlayışı ile Amerikan siyasi kültürünün şekillenmesine katkı sağlamışlardır (Wald & Brown, 2014). Bu öğretiler, daha sonraki nesiller tarafından da siyasal hayata uyarlanmıştır. Sözleşme teolojisi, yönetime hangi koşullar altında itaat edilmesi gerektiğine işaret ederken; insanın günahkârlığı, güçlü bir hükümetin gerekliliğini vurgulamış ve "seçilmiş halk" kavramı, Amerikalılara kutsal bir misyon atfetmiştir.

Bu bağlamda, ABD'de yer alan New York'taki Özgürlük Anıtı (Statue of Liberty), dinin kamusal alandaki varlığına sembolik bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Anıtın başındaki yedi sivri uçlu taç yedi kıta ve yedi denizi, elindeki meşale dünyayı aydınlatan ışığı, diğer elindeki kitap ise bazı yorumlara göre Kitab-ı Mukaddes'i sembolize etmektedir.

Amerikan "sivil dini"nin en fazla görünür olduğu alan, kiliselerden ziyade siyasal arenadır (Şahin, 2009, s. 187). ABD'nin kurucu

liderleri, ülkede farklı inanç gruplarının bir arada bulunmasından dolayı belirli bir dini merkeze almak yerine, Amerikalılığa özgü bir dini yaklaşımın geliştirilmesini uygun görmüştür. Kilise-devlet ayrımı bu anlayış doğrultusunda politik bir hedef olarak benimsenmiş; böylece devletin tüm dinlere eşit mesafede durması ve dini tarafsızlık ilkesi tesis edilmeye çalışılmıştır (Laçiner, 2005). Resmî bir devlet dininin kabul edilmemesi, dini inançların toplum nezdinde kurumsallaşmasına zemin hazırlamıştır. Bu noktada dinin, bireylerin ve toplumun gelişiminde temel bir unsur olduğu kabul edilmiştir. İlk Amerikan Başkanı George Washington da din ve ahlaki sivil toplumun vazgeçilmez değerleri olarak tanımlamıştır (Arslan & Arı, 2004; Şahin, 2009, s. 183). Demokratik sistemin ayrılmaz unsurlarından olan sivil toplum ve katılımcı siyasal kültür, dini grupların aktif çalışmaları ile biçimlenmiş; kilise toplantılarına katılım, siyasal sürece dâhil olma konusunda bireyleri motive etmiştir (Fowler vd., 1994, s. 160).

Amerika'daki pek çok dini grup içerisinde Protestanlar, Katolikler ve Yahudiler en etkili olanlardır (Şahin, 2009, s. 189). Özellikle Evanjelik Protestanlar, siyasal alanda önemli bir etkiye sahiptir. Örneğin, Richard Nixon döneminde Evanjelik politikalar pratikte uygulanmaya başlamıştır (Arslan & Arı, 2004). Katolikler ise, gerek kilise liderleri gerekse lobi faaliyetleri aracılığıyla siyaseti etkileyebilen bir diğer güçlü dini gruptur. “Hristiyan Sağ” hareketinin, Ronald Reagan'ın başkanlık seçimlerindeki başarısında etkili olduğu düşünülmektedir (Çaha, 2008, ss. 131-132). Bu tür örgütlü dini yapılar, iş birliği içerisinde siyasal güce dönüşen etkiler yaratabilmektedir. Benzer şekilde, 2012 başkanlık seçimlerinde “Hristiyan Koalisyonu” eski lideri Ralph Reed'in kurduğu “İnanç ve Özgürlük Koalisyonu” ile Evanjelik seçmenin oyunu Cumhuriyetçi aday Mitt Romney'e kanalize etmeye çalışması bu duruma örnek teşkil etmektedir (Wald vd., 2014, s. 143).

21.yüzyıla gelindiğinde, Pew Araştırma Merkezi'nin 2019 yılı verilerine göre Amerikalıların çoğunluğu, dinin kamusal yaşam

üzerindeki etkisinin azaldığını düşünmektedir. Bu durum, bazı kesimler tarafından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilirken, bazıları tarafından ise dinin toplumsal yaşam üzerindeki etkisinin zayıflamasına dair endişe verici bir gelişme olarak görülmektedir (Lipka, 2019). Araştırma aynı zamanda dini kurumların siyasete olan etkisini de ele almıştır. Katılımcıların %54'ü Cumhuriyetçi Parti'nin dini değerlere yakın olduğunu belirtirken, Trump yönetiminin bu değerlere uyumlu olduğunu düşünenlerin oranı %47'dir. Demokrat Parti'ye yönelik değerlendirmelerde ise %19'luk bir kesim partiyi dine yakın bulurken, %48'lik kesim tarafsız olarak tanımlamaktadır.

Bulguların Genel Analiz ve Karşılaştırılması

İncelenen beş politika alanı (azınlık hakları, ekonomi politikaları, sosyal devlet, İslamofobi ve dinin toplumsal-siyasal yaşamdaki yeri) birlikte değerlendirildiğinde, Amerikan siyasetindeki kutuplaşmanın yalnızca tercih farklılıkları değil, yapısal bir ayrışma olduğu ortaya çıkmaktadır. Obama ve Trump dönemleri arasındaki farklar, politika alanlarının her birinde farklı boyutlarda tezahür etse de, ortak bir çerçeve olarak kimlik, sınıf ve kültür eksenlerindeki derin bölünmelerin politika tasarımına doğrudan yansıdığı görülmektedir.

Obama dönemi, kapsayıcılığı artırmaya ve devletin düzenleyici/koruyucu rolünü genişletmeye odaklanırken; Trump dönemi, sınırlama, geri alma ve piyasalaşma eksenli tercihlerle öne çıkmıştır. Ancak bu keskin farklara rağmen, bazı politika alanlarında (örneğin sağlık sigortası) tamamen geri dönüşün mümkün olmadığı; politika geri-besleme süreçlerinin yeni çıkar koalisyonları yaratarak kısmi süreklilik sağladığı gözlemlenmiştir.

Beş politika alanının kesişiminde üç önemli dinamik öne çıkmaktadır:

1. **Politika salınımı:** Yürütme ağırlıklı araçlara (kararnameler, idari düzenlemeler) artan bağımlılık, iktidar değişimlerinde

ani yön değişiklikleri doğurmakta, bu da kurumsal öngörülebilirliği zayıflatmaktadır.

2. **Kutuplaşma–politika etkileşimi:** Kutuplaşma politikaları şekillendirdiği gibi, politikaların dağıtımsal ve kimliksel sonuçları da kutuplaşmayı yeniden üretmektedir.
3. **Elit–taban eşzamanlılığı:** Elit düzeyindeki stratejik ayrışma, medya ve eyalet düzeyi ağlar aracılığıyla tabana taşınmakta; eyaletler arası farklılaşma ve “iki ayrı politika evreni”ne doğru bir bölünme eğilimi ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla beş politika alanının ayrı ayrı incelenmesinden öte, bunların birbirini besleyen ve ABD siyasal sistemindeki kurumsal eşikler (federalizm, yargı denetimi, Kongre’deki veto noktaları) ile etkileşim içinde şekillenen bütünsel bir kutuplaşma dinamiğinin parçası olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, Barack Obama (2009–2017) ve Donald Trump (2017–2021) dönemlerinde azınlık hakları, ekonomi politikaları, sosyal devlet, İslamofobi ve dinin toplumsal–siyasal yaşamdaki yeri olmak üzere beş politika alanını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Bulgular, ABD’de siyasal ayrışmanın geçici tercih farklılıklarının ötesine geçerek yapısal bir kutuplaşma niteliği kazandığını; politika içeriklerini, uygulama biçimlerini ve sürekliliği belirgin şekilde şekillendirdiğini göstermektedir.

Obama döneminde azınlık hakları ve sosyal devlet alanında kapsayıcı adımlar öne çıkarken, Trump döneminde bu kazanımların sınırlanması ve geri alınması yönünde eğilimler güçlenmiştir. Ekonomi politikalarında kriz sonrası regülasyon ve eşitsizlikle mücadele anlayışı, Trump döneminde vergi indirimleri ve

piyasalaşma odaklı büyüme ile yer değiştirmiş; bu da farklı toplumsal gruplar açısından kazanç ve kayıpların yeniden dağılımına yol açmıştır. Sosyal politika alanında ise özellikle sağlık sigortası gibi reformların tümüyle geri çevrilememesi, politika geri-besleme (policy feedback) etkisiyle yeni çıkar koalisyonlarının oluştuğunu göstermiştir. İslamofobi bağlamında güvenlik söylemi ve kimlik temelli tehdit algıları dışlayıcı politikaların zeminini oluşturmuş, söylemdeki sertleşme toplumsal algıyı kalıcı biçimde beslemiştir. Dinin siyasal karar süreçlerindeki görünürlüğü de özellikle yargı ve yürütme kanalları üzerinden kurumsallaşarak, değer temelli ayrışmayı belirli politika başlıklarında (eğitim, aile, beden politikaları) belirginleştirmiştir.

Analizler, politika yapımında yürütme ağırlıklı araçlara artan bağımlılığın iktidar değişimlerinde keskin yön değişimlerine yol açtığını, bunun da öngörülebilirlik ve kurumsal süreklilik üzerinde baskı yarattığını ortaya koymaktadır. Kutuplaşma yalnızca politikaları belirlememekte, aynı zamanda ortaya çıkan politikalar da aidiyet temelli partizanlığı besleyerek kutuplaşmayı yeniden üretmektedir. Elit düzeyindeki stratejik ayrışmalar, medya ekosistemi ve eyalet düzeyi ağlar aracılığıyla toplumsal tabana taşınmakta; eyaletler arası farklılaşma ve “iki ayrı politika evreni”ne bölünme eğilimini güçlendirmektedir. Federalizm, yargı denetimi ve Kongre’deki veto noktaları ise kapsamlı reformları sınırlarken artımsal, koalisyon-temelli değişimleri daha olası kılmaktadır.

Bu bulgular, çalışmanın başlangıçta belirtilen hipotezi desteklemektedir: dönemler arası farklılıklar salt ideolojik tercihlerden değil, derinleşen yapısal ayrışmanın siyasal tezahürlerinden kaynaklanmaktadır. Böylece kutuplaşma, seçmen davranışıyla sınırlı bir olgu değil; politika döngüsünün tamamını etkileyen kurumsal ve sosyolojik bir dinamik olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırma, yalnızca iki başkanlık dönemi ve beş politika alanı ile sınırlı olduğundan, eyalet düzeyi karşılaştırmalar ve nicel veri setleriyle desteklenecek ileri çalışmalar bulguların genellenebilirliğini artırabilir. Ayrıca medya ekosistemi ve dijital ağların nedensel etkisini ayırtmak, ilerideki araştırmalar için önemlidir.

Politika düzeyinde ise haklar ve sosyal politikalar alanında partiler-üstü uzlaşmaya dayalı asgari koruma standartlarının belirlenmesi, dönemsel salınımları sınırlayabilir. Yürütme–yasama–yargı arasındaki öngörülebilirliği artıracak süreç reformları da (bağımsız etki analizleri, gecikmeli yürürlük, çapraz-parti komisyonlar) politika volatilitisini azaltabilir. Biden dönemi ve eyalet farklılıklarını içeren karma yöntemli çalışmalar ise kutuplaşmanın dinamiklerini daha kapsamlı biçimde test edebilir.

Biden yönetimi (2021–2025) ise Obama ve Trump dönemleri arasındaki keskin salınımları kısmen dengeleyen bir geçiş dönemi olarak değerlendirilebilir. Paris İklim Anlaşması'na geri dönüş, ACA'nın korunması, göçmenlik reformuna dair girişimler ve çok taraflı diplomasiye dönüş sinyalleri, Biden döneminde Demokrat çizginin yeniden güçlendiğini göstermektedir. Ancak, Senato'daki tikanmalar, Yüksek Mahkeme kararları ve eyaletler arası farklılaşma, Biden'ın da kutuplaşmayı azaltma kapasitesini sınırlamaktadır. Bu nedenle Biden dönemi, kutuplaşmanın yapısal karakterini değiştirmekten ziyade, mevcut fay hatları içinde kısmi restorasyon çabalarıyla öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak Obama ve Trump dönemlerinin karşılaştırması, güncel Amerikan siyasetinde ideolojik ayrışmaların tarihsel ve sosyolojik kökenli olduğunu; bu ayrışmanın politika içeriklerini, uygulama biçimlerini ve kurumsal sürekliliği belirleyen temel eksen haline geldiğini göstermektedir. Dolayısıyla ABD'de siyasal kutuplaşmayı anlamak, yalnızca seçim davranışını değil, kurumlar–kimlikler–

politikalar üçgenindeki etkileşimi birlikte ele almayı zorunlu kılmaktadır.

Tablo 1: Obama-Trump Dönemi Karşılaştırması

POLİTİKA ALANI	OBAMA DÖNEMİ (2009-2017)	TRUMP DÖNEMİ (2017-2021)
AZINLIK HAKLARI	Çeşitliliğin teşviki, LGBT+ ve göçmen haklarının genişletilmesi	Göçmen karşıtı politikalar, seyahat yasakları ve azınlıklara yönelik sınırlamalar
EKONOMİ POLİTİKALARI	Kriz sonrası regülasyonlar, ACA, Dodd-Frank vergi adaleti	Vergi indirimleri, deregülasyon, Paris Anlaşması'ndan çekilme
SOSYAL DEVLET	Sosyal programların genişletilmesi, sağlık sigortası reformu	Sosyal devletin daraltılması, Medicaid kısıtlamaları
İSLAMOFOBİ	Müslüman topluluklarla diyalog, kapsayıcı söylem	Müslüman ülkelerden giriş yasağı, radikal İslam söylemi
DİN VE SİYASET	Pluralist yaklaşım, dinin toplumsal uyuma katkısı	Evanjelik etkiler, Hristiyan muhafazakar söylemin güçlenmesi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kaynakça

- Arslan, O. & Arı, S.* (2004). Amerika Özgürlük Havarisi mi? Yoksa Günah Keçisi mi? Ankara: Platin.
- Amadeo, K* (2020), Obama's Health Care Reform Plan, the balance, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.thebalance.com/obama-s-health-care-reform-plan-3305753>>.
- American Patients First(t.y.)*, The U.S. Department of Helath & Human Services, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.hhs.gov/sites/default/files/AmericanPatientsFirst.pdf>>.
- American Recovery and Reinvestment Act of 2009(t.y.)*, National Telecommunications and Information Administration, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.ntia.doc.gov/page/2011/american-recovery-and-reinvestment-act-2009>>.
- Armour, S* (2019), How Trump Administration Has Undermined Health Law, WSJ, Erişim Tarihi:18 Nisan 2020, <<https://www.wsj.com/articles/trump-administration-has-taken-many-steps-to-undermine-health-law-11547775725>>.
- Brown, A.C. & Wald, K.D.* (2014). Religion and Politics in the United States, Plymouth: Rowman & Littlefield.
- Çaha, Ö.* (2008). Bitmeyen Beraberlik Modern Dünyada Din ve Devlet. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Casselman, B* (2016), The Income Gap Began To Narrow Under Obama, FiveThirtyEight, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://fivethirtyeight.com/features/the-income-gap-began-to-narrow-under-obama/>>.
- Cobus, P* (2020), Trump Attacks on Press Effective, New Study Finds, VOA, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.voanews.com/press-freedom/trump-attacks-press-effective-new-study-finds>>.
- Davis, E* (2020), The Difference Between Medicaid and Obamacare, verywell, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.verywellhealth.com/whats-the-difference-between-medicaid-obamacare-1738843>>.
- DiChristopher, T* (2018), Trump announces he will withdraw US from Iran nuclear deal and restore sanctions, CNBC, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.cnbc.com/2018/05/08/trump-to-announce-he-will-withdraw-us-from-iran-nuclear-deal.html>>.

- Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act(t.y.)*, congress, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.congress.gov/111/plaws/publ203/PLAW-111publ203.pdf>>.
- Donald Trump mocks reporter with disability- video(t.y.)*, The Guardian, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.theguardian.com/us-news/video/2015/nov/26/donald-trump-appears-to-mock-disabled-reporter-video>>.
- Empowerment Through Diversity(t.y.)*, Obama White House, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://obamawhitehouse.archives.gov/issues/civil-rights/empowerment>>.
- Equal Pay Act of 1963 and Lilly Ledbetter Fair Pay Act of 2009(t.y.)*, U.S. Equal Employment Opportunity Commission, Erişim Tarihi: 3 Nisan 2020, <<https://www.eeoc.gov/laws/guidance/equal-pay-act-1963-and-lilly-ledbetter-fair-pay-act-2009>>.
- Esen, R & Türk HB (2018)*, Trump'ın Tek Başına Yürüttüğü Göç Stratejisi Kaos ve Kargaşayla Sonuçlandı, TESAD, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.tesadernegi.org/trumpin-tek-basina-yuruttuğu-goc-stratejisi-kaos-ve-kargasayla-sonuclandi.html>>.
- Executive Order I 3583—Establishing a Coordinated Government-wide Initiative to Promote Diversity and Inclusion in the Federal Workforce(t.y.)*, Obama White House, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press->
- Fritze, J & Duncan, I (2016)*, President Obama at Maryland mosque: ‘You fit in here’(t.y.), The Baltimore Sun, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.baltimoresun.com/politics/bs-md-obama-mosque-visit-20160203-story.html>>.
- Gambino, L & Lartey J (2018)*, Trump says US will not be a ‘migrant camp’, The Guardian, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.theguardian.com/us-news/2018/jun/18/donald-trump-us-migrant-camp-border-separation>>.
- Gerstein, J & Lin JCF (2018)*, Why these 7 countries are listed on Trump’s travel ban, Politico, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.politico.com/interactives/2018/trump-travel-ban-supreme-court-decision-countries-map/>>.
- GOP Platform Anti-Abortion Language Includes No Exceptions For Rape(t.y.)*, Incest, npr, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.npr.org/sections/itsallpolitics/2012/08/21/159587120/gop-platform-anti-abortion-language-includes-no-exceptions-for-rape-incest>>.

- Greshko, M & Parker, L & Howard(t.y.), BC & Stone, D & Borunda, A & Gibbens, S 2019, *A running list of how President Trump is changing environmental policy*, National Geographic, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.nationalgeographic.com/news/2017/03/how-trump-is-changing-science-environment/>>.
- Hall, R (2019), *'It never really left me': Abu Ghraib torture survivors finally get their day in court*, Independent, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/iraq-war-abu-ghraib-prison-court-torture-scandal-soldiers-a8831881.html>>.
- Hilal, M (2017), *Trump's Year in Islamophobia*, Institute for Policy Studies, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://ips-dc.org/trumps-year-islamophobia/>>.
- Historical Background and Deveopment of Social Security(t.y.)*, Social Security, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.ssa.gov/history/briefhistory3.html>>.
- History.com editors* 2020, *Great Recession Timeline*, History, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.history.com/topics/21st-century/great-recession-timeline>>.
- History.com Editors* (2020), *Civil Rights Act of 1964*, A&E Television Networks, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.history.com/topics/black-history/civil-rights-act>>.
- History.com Editors* (2019), *The Puritans*, A&E Television Networks, Erişim Tarihi: 20 Nisan 2020, <<https://www.history.com/topics/colonial-america/puritanism>>.
- Holan, AD (2011), *Repeal "Don't Ask, Don't Tell" policy*, Politifact, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.politifact.com/truth-o-meter/promises/obameter/promise/293/call-for-repeal-of-dont-ask-dont-tell-policy/>>.
- İmga, O. (2010). *Amerika'da Din ve Devlet: Tarihi ve Felsefi Temeller*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Jobs and the Economy(t.y.)*, Democrats, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://democrats.org/where-we-stand/the-issues/jobs-and-the-economy/>>.
- John Locke: Political Phliosophy*, Internet Encyclopedia of Philosophy(t.y.), Erişim Tarihi: 6 Mart 2020, <<https://www.iep.utm.edu/locke-po/>>.
- Laçiner, S. (2005). "Amerika ve İngiltere'de 11 Eylül Sonrası Din ve Siyaset İlişkisi", *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi*, Cilt. 1 sayı. 1, s. 105.

- Lipka, M* (2019), Republicans and Democrats agree religion's influence is waning, but differ in their reaction, Pew Research Center, Erişim Tarihi: 20 Nisan 2020, <<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/11/15/republicans-and-democrats-agree-religions-influence-is-waning-but-differ-in-their-reactions/>>.
- Lister, T* (2017), The US ban: Why these seven?, CNN, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://edition.cnn.com/2017/01/30/middleeast/the-us-ban-why-these-seven/index.html>>.
- MacAskill, E & Gabbatt(t.y.), A* 2012, Barack Obama speaks out and declares support for same-sex marriage, The Guardian, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.theguardian.com/world/2012/may/09/barack-obama-supports-gay-marriage>>.
- Mack, D* (2019), Trump Is The First Republican President To Acknowledge LGBT Pride Month, And Yet, BuzzFeed, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.buzzfeednews.com/article/davidmack/trump-pride-month-tweet-anti-lgbt-record>>.
- Obama'nın cami ziyareti, İslâm karşıtı retorığı çürütüyor'(t.y.), AA*, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/obama-nin-cami-ziyareti-islam-karsiti-retorigi-curutuyor/515091>>.
- Obama ilk cami ziyaretini Baltimore İslâm Toplumu Camisi'ne yapacak(t.y.), AA*, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/obama-ilk-cami-ziyaretini-baltimore-islam-toplumu-camisine-yapacak/514355#!>>.
- Özer, D.K.* (2018). Küresel Siyasete Giriş Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Paris climate deal: Trump pulls US out of 2015 accord, BBC(t.y.)*, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-40127326>>.
- Remarks by President Trump at Signing of H.R. 1(t.y.), Tax Cuts and Jobs Bill Act, and H.R. 1370*, White House, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-signing-h-r-1-tax-cuts-jobs-bill-act-h-r-1370/>>.
- Remembering Seneca Falls(t.y.)*, Selma And Stonewall, npr, viewed Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.npr.org/2013/01/22/169993044/remembering-seneca-falls-selma-and-stonewall>>.
- Schleifer, T* (2016), Donald Trump: 'I think Islam hates us', CNN, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://edition.cnn.com/2016/03/09/politics/donald-trump-islam-hates-us/index.html>>.

- Şahin, M. (2009). *Din-Dış Politika İlişkisi: ABD Örneği*. Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- Trump Administration to Terminate Obama's Climate Plan(t.y.)*, NBC, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.nbcnews.com/politics/politics-news/epa-chief-says-administration-will-abandon-clean-power-plan-n808986>>.
- Trump hints at withdrawal from US-South Korea free trade deal(t.y.)*, The Financial Express, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://thefinancialexpress.com.bd/trade/trump-hints-at-withdrawal-from-us-south-korea-free-trade-deal-1504422218>>.
- Universal Declaration of Human Rights*, United Nations(t.y.), Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>>.
- Ulutaş, U (2017), *Trump Döneminde Müslüman Olmak*, SETA, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.setav.org/trump-doneminde-musluman-olmak/>>.
- US travel ban: "New policy breaches Washington's human rights obligation" – UN experts(t.y.)*, United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21136&LangID=E>>.
- Voting Rights Act (1965)*, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=100>>.
- Q&A: Trump Administration's "Zero-Tolerance" Immigration Policy(t.y.)*, HRW, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.hrw.org/news/2018/08/16/qa-trump-administrations-zero-tolerance-immigration-policy>>.
- What is the Americans with Disabilities Act (ADA)? (t.y.)*, National Network, Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020, <<https://adata.org/learn-about-ada>>.
- Wingrove, J & Mayeda, A (2017), Trump Reveals Start to NAFTA Talks as Canada, Mexico Huddle*, Bloomberg, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2020, <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-07-19/date-for-nafta-talks-is-said-to-be-released-as-soon-as-wednesday>>.